

ეკონომიკის სახელმწიფოებრივი რეგულირების ალტერნატიული
მოდელები და მისი გამოყენების სპეციფიკა საქართველოში

Alternative models of state regulation of economy and specifics of its use in
Georgia

დავით ჩახვაშვილი - ეკონომიკის დოქტორი, პროფესორი
საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტი

ლიანა ყანჩაველი - პროფესორი
ინფორმატიკის და მართვის სისტემების ფაკულტეტი
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

Davit Chakhvashvili - PhD of Economics. Professor
Georgian National University

Liana Kanchaveli - Professor
Faculty of Informatics and Control Systems
Georgian Technical University

რეზიუმე: გერმანული ეკონომისტი ოლაფ ჰერზემანი აღნიშნავს გერმანიის ეკონომიკურ და საფინანსო პოლიტიკაზე მეცნიერ-ეკონომისტების გავლენის შესუსტებას. ამ სფეროში, მაგალითად ფედერალურ სამინი-სტროთა თანამშრომლებს შორის, იგრძნობა პროფესიონალ-იურისტთა აშკარა უპირატესობა. გფრ-თან მოქმედი საექსპერტო საბჭოს დას-კვნების შემუშავებისას, რომლის შემადგენლობაშიც შედიან ცნობილი მეცნიერ-ეკონომისტები, მათ აზრს ნაკლები ყურადღება ექცევა.

გფრ-ის „ხუთი ბრძენის“ – წამყვანი კვლევითი ეკონომიკური ინსტი-ტუტების მიერ მომზადებულ ქვეყნის ეკონომიკური კონიუნქტურის ყოვე-ლწლიურ ანალიტიკურ მიმოხილვას ზედაპირულად ეცნობიან სამინისტრო სტრუქტურებში. ეს, როგორც ჩანს, დაკავშირებულია იმასთან, რომ აღნიშნული დოკუმენტები ატარებენ რა აწონილ ხასიათს ყველა მოვლენისა და კონტრმოვლენის დაწვრილებითი მიმოხილვით, მოცულობით მეტად ფართოა (1964 წლიდან, როდესაც გამოშვებული იყო პირველი საექსპერტო

მიმოხილვა, მათი მოცულობა გაიზარდა თითქმის სამჯერადად). თანდათანობით ქრება ფედერალურ სამინისტროებთან პატივცემული სამეცნიერო საბჭოების ცხოველქმედება. მეცნიერებს სერიოზულად აფიქრებს მეცნიერებასა და ეკონომიკურ პოლიტიკას შორის ეფექტური დიალოგის არარსებობა.

საფინანსო-ეკონომიკური პოლიტიკის სუსტი მეცნიერული საფუძველი იზრდება იმ პერიოდში, როდესაც იგრძნობა ეკონომიკურ რეფორმათა გატარების მწვავე აუცილებლობა, ე.ი. გერმანელ მეცნიერთა აზრით, მაშინ, როდესაც ეკონომიკური კურსის შემუშავებისას საჭიროა პროფესიონალიზაციის მეტად მაღალი დონე.

რაც შეეხება ევროპის საბჭოში შემავალ სხვა ქვეყნებს, მათში მეტად შეიმჩნევა სახელმწიფოს პირველ პირთა შორის დიპლომირებული ეკონომისტების არსებობა (იტალიაში – რ. პროდი, დანიაში – პ. რასსმუსენი, საბერძნეთში – კ. სიმიტისი, ავსტრიაში – ვ. კლიმა).

XX საუკუნის ბოლოს ეკონომიკურ თეორიაში გარდამტეხ პუნქტად შეიძლება მიჩნეულ იქნეს 1997 წლის იანვარში შემდეგი წიგნების გამოჩენა - რ. კატნერის „ყველაფერი გასაყიდად: ბაზრის ღირსებები და შეზღუდვები“ და უილიამ გრეიდერის „მსოფლიო ერთიანია, მზად არის თუ არა: გლობალური კაპიტალიზმის მანიაკალური ლოგიკა“. ორივე ავტორის მიზანი მდგომარეობს იმაში, რომ მსჯელობა ეკონომიკური პოლიტიკის შესახებ დაბრუნებულ იქნეს საზოგადო-ებრივი დისკუსიის სფეროში, არ იყოს გათვლილი მხოლოდ ეკონომისტ-პროფესიონალთა ვიწრო წრეზე. ავტორებმა გადაწყვიტეს აღჭურვონ განათლებული მკითხველი აუცილებელი ტექნიკური ლექსიკითა და ანალიზის ინსტრუმენტებით, რმო ისიც გახდეს საზოგადოების ყველა წევრის ცხოვრებაზე მოქმედი პოლიტიკური გადაწყვეტილებების ღია განხილვის მონაწილე.

კატნერს, ეყრდნობა რა „რეალური სამყაროს“ ეკონომიკას, მოყავს არგუმენტები ეკონომიკური თეორიის და დაგროვებული თანამედროვე გამოცდილების შესწავლის სასარგებლოდ. ის ამტკიცებს, რომ ეკონომიკას არ შეუძლია ფუნქციონირება სოციალური სისტემის გარეშე, რო-მელიც მას მხარს უჭერს.

ისტორიულ-ეკონომიკური მიდგომის საფუძველზე კატნერი იკვლევს აშშ-ის შრომის, ჯანდაცვისა და ფულად ბაზარს, აჩვენებს ტრან-სპორტის, კავშირგაბმულობისა და ბუნებრივი მომნოპოლიების სფეროში საბაზრო ჩავარდნების კონკრეტულ ისტორიულ მაგალითებს, რათა შემ-დგომში თავს დაესხას ნეოკლასიკურ ეკონომიკურ თეორიას. ამ თეორიის თეორიული საფუძვლის შემადგენელი მათემატიკური მოდელების მოწონებით, კატნერი თანადროულად ამტკიცებს, რომ თავისი არსით ის საკმაოდ ნაკლებია და აკრიტიკებს დედუქციურ და ზოგჯერ ტავტოლოგიურ ლოგიკას, რომლის საფუძველზეც არის აშენებული ელეგანტური მოდელები. სთავაზობს რა მკითხველს ნეოკლასიკური პოლიტიკის რეალიზების შედეგებს, კატნერი აჩვენებს, რაოდენ ცუდათ მოქმედებენ პრაქტიკაზე თეორიული მოდელები და აკრიტიკებს ფუნდამენტურ მდგომარეობას, რასაც „რწმენათა სისტემას“ უწოდებს.

სხვა ავტორი – უ. გრეიდერი გვთავაზობს მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების მოკლე ჩანახატებს. მას მოყავს ინტერვიუები ლონდონისა და ფრანქფურტის პროფკავშირის აქტივისტებსა და ბანკირებთან, ჩინეთისა და ტაილანდის ტრანსნაციონალური კომპანიების ინსპექტორებთან, იმისათვის რომ, აჩვენოს მსოფლიოს სხვადასხვა ნაწილის ურთიერთკავშირი და წარმოგვიდგინოს, თუ როგორ ხვდებიან ცალკეული პირები სისტემის ბადეებში, რომელიც ინდივიდუალურ რიგში არ კონტროლირდება.

Summary: German economist Oval Herzeman points out that the influence of scientists and economists in Germany's economic and financial policies. In this field, for example among federal ministries, stands out the obvious advantage of professional lawyers. In the development of GFR Expert Board of Management, which includes well-known scientists and economists, they have less attention.

In the structures of the Ministry of Environment and Natural Resources of Georgia, the "Five Wise" - the leading economic research instrument of the GFR is supervised by the Ministry of Economics of the country's economic conjuncture. This seems to be related to the fact that these domains carry out the weaker nature of all the events and the counterproductive overview, the extent of the volume (since 1964 when the first expert review was released, their volume increased almost three times). The life of scientific councils respected with federal ministries is gradually disappearing. Scientists seriously think of the lack of effective dialogue between science and economic policy.

1. R.L. Forstall, R.P. Greene, and J.B. Pick, Which are the largest? Why lists of major urban areas vary so greatly, *Tijdschrift voor economische en sociale geografie* 100, 277 (2009).
2. The problem of the independence of Korea" Archived October 23, 2013, [საოცბე Wayback Machine](#). Resolutions Adopted by the General Assembly During its Third Session.